

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Vtrum rixa sit filia iræ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Cite in dicitur
linearis id
habet.

tas, quod quia parti-
culari effectui parti-
cularis causa vt pro-
pria assignanda est:
ideo rixae, que ad ma-
lum proximi est, par-
ticularibus circumstan-
tiis tendit, scilicet, co-
gnitione & repugna-
tia, ira ponitur pro-
pria mater, vt pote,
que ad malum machi-
natur, cum scientia
punitiois repugnan-
tis: & non odium,
quod malum optat,
absoluto se a se, &
vel sic. Inter huiusmo-
di naque desideria,
& rixam disticta est,
sicut inter vniuersale
& particulare, seu
absolutum & dearti-
culatum. Inter iram
autem desiderium, &
rixam propinquitas
tanta est, vt ex contra-
cto irati desiderio ad
malum, sic rixa statim
proueniat. Et proprie-
ret in litera dicit in
responsione ad quar-
tum, quod preter in-
tentionem odij est ri-
xa, & tamen potest
ab eo provenire, vt
in corpore articuli di-
citur. Et si quide pre-
ter intentionem odij
formaliter, quia non
determinatur ex for-
mali intento ad tali-
ter offendendum, po-
test tamen ex odio
provenire: quia inten-
tio odij potest se ex-
tendere ad imperan-
dam rixam, sicut &
alia vitia.

Loco citato
in argu.

Primò quidem, quod promptitudinē animi habet
ad contendendum, quod significat cum dicit. Sem-
per ad contradicendum paratus, scilicet siue alius be-
ne, siue male dicat, aut faciat. Secundò, quia in ipsa
cōtradictione delectatur, vnde sequitur. Et in iurgio
delectatur. Tertio, quia ipse alios prouocat ad cōtra-
dictiones. vnde sequitur: Et prouocat contendētē.

AD SECVNDVM dicendum, q̄ ibi nō intelligitur,
q̄ serui Isaac sint rixati, sed quod incolae terrae rixati
sunt contra eos: vnde illi peccauerunt, non autē ser-
ui Isaac qui calumniam patiebantur.

q̄ p̄ rix. ar. 1.

AD TERTIVM dicendum, quod ad hoc, quod iu-
stum sit bellum, requiritur, quod fiat autoritate pu-
blica potestatis, sicut supra dictū est. * Rixa autē fit
priuato affectu irae, vel odij. Si enim minister princi-
pis aut iudicis publica potestate aliquos inuadat, qui
se defendant, non dicuntur ipsi rixari, sed illi qui pu-
blice potestati resistunt. Et sic illi qui inuadunt, non
rixantur, neque peccant, sed illi qui se inordinate
defendant.

ARTICVLVS. II.
Vtrum rixa sit filia irae.

Infr. q. 158.
art. 7. cor. &
3. q. 7. art. ij.
ad primum.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur quod
& lites in vobis, nonne ex concupiscentiis, que mi-

litant in membris vestris: sed ira nonne pro-
cupiscentia. ergo rixa nō est filia irae, sed
cupiscentia.

¶ 2 Præter. Prouerb. 28. dicitur. Qui se-
tat, iurgia concitat: sed idem videtur
iurgium. ergo videtur quod rixa sit
uel inanis gloria: ad quam pertinet
latere.

¶ 3 Præter. Prouerb. 18. dicitur. Labia
se rixis: sed stultitia differt ab ira, non con-
tritur mansuetudini, sed magis sapientia.
ergo rixa non est filia irae.

¶ 4 Præter. Prouerb. 10. dicitur. Odium
sed odium oritur ex inuidia, ut dicitur
Moral. ergo rixa non est filia irae, sed in-
uidia.

¶ 5 Præter. Prouerb. 17. dicitur. Qui in-
dias, seminat rixas: sed discordia est
rixas, ut supra dictum est. ergo & rixa.

SED CONTRA est, quod Gregorius
dicit. quod ex ira oritur rixa. & Prouerb. 19.
Vir iracundus prouocat rixas.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur
rixa importat quandam contradic-
tionem ad facta peruenientem, dum vnus ab
re molitur. Dupliciter autem vnus ab
tendit. Vno modo, quasi intendens
ipsum, & talis latro pertinet ad odium,
tatio est ad laedendum inimicum vel
in vel in occulto. Alio modo, aliquis
ludere, eo sciente, & repugnante, quod
nominis rixas: & hoc proprie pertinet
est appetitū vindictae. Non enim
latenter noccat ei, contra quem iratus
ipse sentiat, & quod contra voluerit
quis sibi ad iniuriam reputat, quod
per ea quae supra * dicta sunt de
ideo rixa proprie oritur ex ira.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod
dictum est, * omnes passiones
sionibus concupiscentibus oriuntur.
illud quod proxime oritur ex ira, est
concupiscentia, sicut ex prima radice.

AD SECVNDVM dicendum, quod
tatio sui, que fit per superbiam, vel
non directe concitat iurgium, aut
naliter, in quantum lex hoc conuenit
quis sibi ad iniuriam reputat, quod
ferat. Et sic ex ira sequuntur iurgia.

AD TERTIVM dicendum, quod
est, impedit iudicium rōnis: vnde
cum stultitia, & ex hoc sequitur
nem effectum. * Ex defectu
quod aliquis inordinate alium laedere
voluit.

AD QVARTVM dicendum, quod
doque ex odio oriatur, non tamen
fectus odij: quia prae intentione
quod rixosae, & manifeste inimicum
doque enim etiam occulte laedere
do videt se prauallere, cum rixa, &
intendit: sed rixosae aliquem laedere
ctus irae, ratione iam * dicta.

AD QVINTVM dicendum, quod
tur odium, & discordia in cordibus
ideo ille, qui meditatur, id est, qui
quos seminare discordias, prouocat
rixentur, sicut quod libet peccatum
actum alterius peccati, ordinando
finem: sed ex hoc non sequitur,
inanis gloria: propter rixas & lites.

QVAESTIO XLII.

De seditione qua opponitur paci, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de seditione, qua opponitur paci.

Et circa hoc queruntur duo.

Primo, Vtrum sit speciale peccatum.

Secundo, Vtrum sit mortale peccatum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum seditio sit speciale peccatum ab alijs distinctum.

AD PRIMVM sic proceditur.

Videtur, qd seditio non sit speciale peccatum ab alijs distinctum.

Quia vt lisd. dicitur in lib. Etymologiae. Seditio est qui dicitur in animo morum facit, & discordias gignit sed ex hoc, qd aliquis aliquod pctm procurat, non peccat alio peccati genere, nisi illo qd procurat, ergo vt qd seditio non sit spale pctm a discordia distinctum.

2. Prae. Seditio diuisionem quandam importat: sed nomen etiam schismatis sumitur a scissura, vt supra dictum est. ergo peccatum seditionis non videtur esse distinctum a peccatis schismatis.

3. Prae. Omne speciale peccatum ab alijs distinctum, vel est vitium capitale, aut ex aliquo vitio capitali oritur: sed seditio neque computatur inter vitia capitalia, neque inter vitia, quae ex capitalibus oriuntur, ut patet in 3. Moral. ubi vtraque vitia numerantur. ergo seditio no est speciale peccatum ab alijs distinctum.

SED CONTRA est, quod 2. ad Corin. 12. Seditiones ab alijs peccatis distinguuntur.

RESPON. Dicendum, qd seditio est quoddam speciale peccatum, quod quantum ad aliquid conuenit cum bello, & rixa: quantum autem ad aliquid differt ab eis. Conuenit quidem cum eis in hoc, qd importat quandam contradiccionem: differt autem ab eis in duobus. Primo quidem, quia bellum, & rixa important mutuam impugnationem in actu: sed seditio potest dici siue fiat huiusmodi impugnationem in actu, siue fit preparatio ad talem impugnationem.

Vnde glol. 2. ad Cor. 12. dicit, quod seditiones sunt tumultus ad pugnam, cum scilicet aliqui se preparant, & intendunt pugnare. Secundo differunt, quia bellum proprie est contra extraneos, & hostes, quasi multitudinis ad multitudinem. Rixa autem est vnus ad vnum, vel paucorum ad paucos. Seditio autem proprie est inter partes vnus multitudinis inter se dissentientes, puta, cum vna pars ciuitatis excitatur in tumultum contra aliam. Er ideo quia seditio habet speciale bonum, cui opponitur. scilicet vnitatem, & pacem multitudinis, ideo est speciale peccatum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd seditiosus dicitur, qui seditionem excitat, & quia seditio quandam discordiam importat, ideo seditiosus est, qui discordiam facit non quamcumque, sed inter partes alicuius multitudinis. Peccatum autem seditionis non solum est in eo, qui discordiam seminat, sed etiam in eis, qui inordinate abinuicem dissentiunt.

AD SECUNDVM dicendum, qd seditio differt a schismate in duobus. Primo quidem, quia schisma oppo-

nitur spirituali unitati multitudinis. scilicet unitati ecclesiasticae: seditio autem opponitur temporali, vel seculari multitudinis unitati, puta, ciuitatis, vel regni. Secundo, quia schisma non importat aliquam preparationem ad pugnam corporalem, sed solum importat discensionem spirituales. Seditio autem importat preparationem ad pugnam corporalem.

AD TERTIVM dicendum, qd seditio sicut & schisma sub discordia continetur. Vtrumque enim est discordia quadam non vnus ad vnum, sed partium multitudinis adinuicem.

ARTICVLVS II.

Vtrum seditio sit semper peccatum mortale.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod seditio non semper sit peccatum mortale. Seditio enim importat tumultum ad pugnam, ut patet per glol. supra. inductam: sed pugna non semper est peccatum mortale: sed quandoque est iusta, & licita, ut supra habitum est. ergo multo magis seditio potest esse sine peccato mortali.

2. Prae. Seditio est discordia quadam, ut dictum est: sed discordia potest esse sine peccato mortali, & quandoque est sine omni peccato, ergo etiam seditio.

3. Prae. Laudantur qui multitudinem a potestate tyrannica liberant: sed hoc non de facili potest fieri sine aliqua dissensione multitudinis, dum vna pars multitudinis nititur retinere tyrannum: alia vero nititur eum abijcere. ergo seditio potest fieri sine peccato.

SED CONTRA est, quod Apol. 2. ad Cor. 12. prohibet seditiones inter alia, quae sunt peccata mortalia. ergo seditio est peccatum mortale.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, seditio opponitur vnitati multitudinis, id est, populi, ciuitatis, uel regni. Dicit autem Aug. 2. de ciuitate Dei, quod populum determinant sapientes, non omnem cetum multitudinis, sed cetum iuris consensu, & utilitatis communione sociatum. Vnde manifestum est, vnitatem, cui opponitur seditio, esse vnitatem iuris, & communis utilitatis. Manifestum est ergo, qd seditio opponitur, & iustitia, & communi bono: & ideo ex suo genere est peccatum mortale, & tanto grauius, quantum bonum commune, quod impugnatur per seditionem, est maius quam bonum priuatum, quod impugnatur per rixam. Peccatum autem seditionis primo quidem, & principaliter pertinet ad eos, qui seditionem procurant, qui grauisime peccant. Secundo autem ad eos, qui eos sequuntur, perturbantes bonum commune. Illi vero qui bonum commune defendunt, eis resistentes, non sunt dicendi seditiosus: sicut nec illi, qui se defendunt, dicuntur rixosi, ut supra dictum est.

Ar. preced. positum in corp. art. 9. 40. ar. 1.

Ar. praed. tert.

Ar. praed. ad tert.

In calce harum qonum de vitijs oppositis paci aduerte ordinem, post discordiam in corde, & cõtenõnem in ore, quonior vitia in opere ordinata videntur ab auctore hic fecundum maiorem extensionem. Nam schisma respectu Ecclesie vniuersalis, quae vrbem comprehendit bellam ad diuersa regna, nationes, &c. rixas ad personas undecumque, seditio ad partes vnus multitudinis se extendit.

Lib. 2. c. 21. ante mediu & 19. ca. 21. tom. 5.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.

Ar. praed.